

Драган Ж. Ђурђевић

Академија за националну безбедност, Београд,
e-mail djurdjevic.dragan@gmail.com

Мирослав Д. Стевановић

Факултет за међународну политику и безбедност,
Универзитет Унион-Никола Тесла, Београд,
e-mail mstvnv297@gmail.com

ПРОБЛЕМ СУОЧАВАЊА СА МАСОВНИМ УЛАСКОМ МИГРАНАТА СА АСПЕКТА ОЧУВАЊА НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА

Апстракт: У овом раду, разматрамо тезу да масовни прилив миграната може имати негативан утицај на национални идентитет мале државе у развоју. У том контексту, прво смо преиспитали права која уживају мигранти као међународно препозната категорија и обавезе које државе имају у суочавању са њима на својој граници. Како би определили практичну ситуацију, размотрена је пракса управљања миграционим трендом у Републици Србији. Коначно, извршена је анализа потенцијалних ризика који масован прилив миграната може имати на национални идентитет, као битна витална вредност државе. Циљ рада је да се сагледа потенцијални изазов миграција за националну безбедност, са којим се држава суочава на својој граници. Налази дају основ за тврдњу да је за малу, економски у развоју и са негативним прираштајем државу, као што је Република Србија, која нема колонијалну прошлост, целисходно да има плански однос према пријему миграната, у смислу квота и структуре лица којима се одобрава улазак и да према самој појави миграција има приступ као потенцијалном ресурсу радне снаге.

Кључне речи: људска права, глобализација, неолиберализам, интегрисано управљање границом, културна интеграција

Увод

У Стратегији супротстављања ирегуларним миграцијама у Републици Србији за период од 2018. до 2020. године констатује се да кретање миграната иде “из Грчке и Бугарске преко Републике Македоније и Републике Србије у Мађарску и Републику Хрватску”, али да је регистровано и на „границама: између Румуније и Републике Србије, Црне Горе и Републике Србије, итд“.¹ Према подацима Високог комесаријата УН за избеглице, у (пандемијској) 2020. години, у Србију је ушло 24.250 нових миграната, уз смањење броја оних који су колективно протеривани из суседних земаља Румуније, Мађарске, Хрватске и БиХ (на пример у августу је од 2.213 таквих случајева било 1.409 лица из Румуније, 568 из Мађарске, 138 из Хрватске и 98 из БиХ). Улазак миграната у Републику Србију, дакле, углавном подразумева њихов претходни пролаз кроз територију држава

¹ Стратегија супротстављања ирегуларним миграцијама у Републици Србији за период од 2018. до 2020. године, „Сл. гласник Р Србије“, бр. 105/2018.

чланица Европске уније (ЕУ), те даљи пролаз ка државама чланицама ЕУ, при чему државе чланице ЕУ често одбијају да пропусте или враћају у Републику Србију лица која су већ претходно била на територији ЕУ. Република Србија није чланица ове организације, али је у процесу приступања усвојила систем интегрисаног управљања границом који је припремила Европска комисија. У том контексту, Република Србија је у поступању са мигрантима који улазе на њену територију (углавном у намери транзита) суочена не само са потребом заштите сопствених интереса и поштовања општих међународно-правних правила и норми, већ и са дужностима везаним за заштиту спољних граница ЕУ и са превазилажењем проблема услед националних приступа суседних држава чланица ЕУ.

Најопштија одлика мигранта, као категорије, је жеља да се исели из државе свог пребивалишта или држављанства у другу државу. Разлози за иселјавање могу бити различити, од потраге за бољим економским приликама; бољим условима за живот, спајања са породицом; бежање од дискриминације, оружаних сукоба и прогона... Када је у питању поступање држава на својим међународноправно утврђеним границама, узрок мигрирања нема непосредан значај у сваком случају. На пример, особа може напустити своју земљу због прогона на основу расе, у ком случају ће имати право да затражи статус избеглице, или због крајњег сиромаштва, у ком случају ће се сматрати економским мигрантом што не повлачи посебну међународну заштиту, иако претња по живот може бити једнако значајна. Исто је и са лицима који се иселјавају због природних катастрофа, што је довело до политичке расправе о постојању миграната због климатских промена.²

Најопштије посматрано, мигрант има право на заштиту људских права као и свака друга особа. Дискриминација миграната је забрањена на основу расе,³ као и изричитим забранама на основу порекла у низу уговора о људским правима. Из тога произилази обавеза држава да мигрантима обезбеде једнако остваривање основних људских права. Поред тога, мигранти представљају посебно осетљиву групу и у међународном праву су добили посебну заштиту ради решавања ситуација у којима су њихова права најугроженија, на пример када су лишени слободе, у транзиту или на радном месту. Права миграната трпе ограничења тројако: (а) могу бити ускраћена у погледу гласања и политичког учешћа, (б) њихова заштита зависи и од тога које уговоре је држава прихватила и (в) могу се наћи у подређеном положају у односу на оне око себе. На пример, легални мигрант се на радном месту може суочити са насиљем или условима рада испод стандардна, недостатком заштите радних права и страхом да тражи правну заштиту због претње отказом и последичним губитком радне дозволе; избеглица може бити ухваћен у сложен, дуг и често произвољан поступак оцене избегличког статуса током којег му се умањују права; а најугроженији су мигранти без докумената, који, иако формално правно имају право на људска права остају ускраћени да их остваре или да користе правне лекове због страха да ће бити депортовани. Степен до ког су права миграната ограничена и до којег су ускраћени правне заштите или правних лекова разликује се између различитих националних јурисдикција.

---

² Rodríguez Pizarro, 2004, para. 74.

³ Закон о ратификацији Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације, „Сл. лист СФРЈ“, бр. 31/67, чл. 1. Искључивање њене примене на основу разликовања између држављана и недржављана, каако је предвиђено у чл. 1 ст. 2 ове конвенције, не може имати примат над забраном дискриминације на основу расе, боје коже, порекла или националности или етничитета. Видети: Committee on the Elimination of Racial Discrimination, General Recommendation No. 30: Discrimination against Non-citizens, UN Doc. CERD/C/64/Misc.11/rev.3 (1. October 2004), para 2; такође Committee on Migrant Workers, General Comment No. 2 on the Rights of Migrant Workers in an Irregular Situation and Members of their Families, UN Doc. CMW/C/GC/2 (28 August 2013), para. 2.

Заштита границе се сматра материјалним аспектом суверене државе, те миграције у већини одређених држава изазивају политичке расправе. Те расправе унутар држава обухватају политичке и друштвене забринутости за безбедност, друштвене промене и економске неизвесности, али и за национални идентитет, услед самих миграција или могућих пратећих појава овог феномена. Ове дебате се могу одразити на прописе, којима се успостављају ограничења људских права миграната. Рестриктивнији режим уласка, међутим, ограничава легалне миграције, али за последицу може имати повећање броја миграната са илегалним статусом, који су још осетљивијој позицији за експлоатацију и злоупотребе.⁴

Обавезе према мигрантима

При уласку миграната, гранични органи се могу суочити са следећим ситуацијама: (а) када улазе у државу након што су од државе одређишта добили привремено или стално одобрење - регуларни мигрант; (б) када улазе у државу без одговарајуће документације (исти је случај када им је истекло одобрење а остали су на територији државе) - ирегуларни (илегални) мигрант⁵; (в) када улазе у земљу, легално или без докумената, како би у држави порекла избегли прогон како је дефинисан у члану 1а Женевске конвенције о избеглицама - тражиоци азила или избеглице; (г) када улазе особе чији статус није јасно дефинисан, али којима је потребна међународна заштита, која је призната међународним правом (лица без држављанства, било да су тражиоци азила, избеглице; жртве трговине људима; деца без пратње; неуспели тражиоци азила или мигранти без докумената који не могу бити протерани због начела невраћања) - мигранти којима је потребна заштита. Статус мигранта, по праву или силом прилика, по правилу није стабилан. Економски мигрант може постати избеглица у држави одређишта. Избеглица може изгубити статус када у његовој држави порекла престану да постоје околности које су довеле до страха од прогона и постати ирегуларни мигрант. Регуларни мигрант може постати ирегуларни ако прекорачи рок из боравишне дозволе или утврђен амнестијом или радним односом. У пракси, прекорачење рока боравка је један од главних узрока ирегуларног статуса. У острвским државама прекомерни боравак је практично једини начин за ирегуларни улазак; а у многим европским државама прекорачење рока боравка обухвата око две трећине нелегалних миграција.⁶

Традиционално, мигранти су одрасли. Међутим, мигрирају и деца, било са одраслим члановима породице или сама. Деца у тој ситуацији изискују другачији приступ. Међународно право о људским правима почива на начелу да у свим радњама које се на њих односе примарно питање мора бити најбољи интерес детета.⁷ Али, миграције деце са породицом, посебно када су без докумената, могу довести до проблема приступа образовању или здравственој заштити, јер њихови родитељи могу избегавати приступ властима из страха да ће након контакта бити депортовани.

⁴ Committee on Migrant Workers, *op. cit.* (фн. 3), para. 2.

⁵ У инструментима Генералне скупштине УН, ову врсту миграната означава термин „недокументирани” или „нелегани” мигрант, при чему термин „нелегални” мигрант не изражава својство особе, већ асоцира на ситуацију уласка или боравка. Видети: UN General Assembly, *Measures to ensure the human rights and dignity of all migrant workers*, UN Doc.A/RES/3449(XXX) (9 December 1975), para. 2.

⁶ UNDP, *Human Development Report 2009—Overcoming barriers: Human Mobility and Development*, p. 26.

⁷ Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета, "Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори", бр. 15/90 и "Сл. лист СРЈ - Међународни уговори", бр. 4/96 и 2/97, чл. 1.1. Посебно подложни експлоатацији и злостављању су малолетници без пратње. Видети: UN General Assembly, *Assistance to unaccompanied refugee minors*, UN Doc. A/RES/56/136 (15 February 2002), Preamble.

Поред међународноправног оквира, постоје и други механизми међународног права који се баве људским правима. Пре свега, ту је међународно избегличко право уграђено у Женевску конвенцију о статусу избеглица из 1951. године и Протокол уз њу који се односи на статус избеглица из 1967. године, који је допуњен регионалним инструментима. Ту је и Међународна организација рада, будући да су кршења радних права честа појава у миграцијској пракси. Такође, теба имати у виду и два правна поретка која се тичу миграната у специфичним ситуацијама: међународно кривично право везано за трговину људима и кријумчарење и међународно поморско право које је од значаја за мигранте који до одредишта настоје да стигну морем.

Право уласка мигранта

Опште начело међународног права је да држава суверено одлучује да ли ће недржављанима да дозволи улазак на своју територију. Јуриспруденција Европског суда за људска права показује да државе у вршењу контроле својих граница морају да поштују своје међународне обавезе о људским правима.⁸ У одређеним посебним категоријама случајева, међународно право од држава може захтевати да мигранту дозволе да уђе или остане: уколико испуњава критеријуме за избеглички статус или допунску заштиту; или када је улазак на територију неопходан ради спајања породице.

Надлежности када мигрант уђе

Услов правне обавезе државе да заштити права мигранта јесте да је та особа на њеној територији или да над њом има надлежност и стога међународну одговорност. Ово следи из основног начела међународног права о људским правима да држава мора да гарантује, обезбеђује и штити људска права свих особа у својој надлежности.⁹

Надлежност државе се најчешће везује за њену територију, те је стога прво питање које се намеће да ли је мигрант заиста „ушао“ у страну државу. У већини случајева то ће бити јасно - сматраће се да је особа ушла у државу када ступи на њену територију, али је утврђено да је мигрант у надлежности државе када се налази у међународној зони или слободној зони аеродрома.¹⁰

Надлежност државе, осим територије унутар границе, може обухватити особе изван граница. У судској пракси су утврђени бројни контексти екстериторијалног домета надлежности државе,¹¹ а такође уколико држава врши делотворну контролу над терито-

---

⁸ ECtHR, *Moustaquim v. Belgium*, App. No. 12313/86, GC Judgment 18 February 1991, para. 43; *id.*, *Chahal v. United Kingdom*, Application No. 22414/93, GC Judgment 15 November 1996, para. 73; *id.*, *Bouchelkia v. France*, App. No. 112/1995/618/708, GC Judgment 29 January 1997, para. 48.

⁹ Међународна конвенција о заштити права свих радника миграната и чланова њихових породица, чл. 1 и 2(1) (*International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families*, UN Doc A/RES/45/158 (18 December 1990), ступила на снагу 1 јула 2003, ДЗ Србија и Црна Гора потписник од 11. новембра 2004, али није ратификована); Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 9/2003, 5/2005 и 7/2005 и "Сл. гласник Р Србије - Међународни уговори", бр. 12/2010 и 10/2015, чл. 1.

¹⁰ ECtHR, *Amuur v. France*, App. No. 17/1995/523/609, GC Judgment 20 May 1996, paras. 52–53.

¹¹ На пример, извршавање казне (ECtHR, *Öcalan v. Turkey*, Application No. 46221/99, GC Judgment of 12 May 2005); вођење поступка по тужби за кривична дела (ECtHR, *Pad & Others v. Turkey*, App. No. 60167/00, Admissibility Decision, 28 June 2007); везано за избегавање забране абортуса (ECtHR, *Women on Waves v. Portugal*, App. No. 31276/05, GC Judgment 3 February 2009); везано за кршења

ријом или над делом територије или над лицима; када је делотворно проширила своју јурисдикцију доводећи до очитих дејстава на другој територији, или где то према међународној обавези може захтевати да се тако прошири њена надлежност,¹² укључујући када врши делотворну контролу изван својих граница, попут у случају окупације,¹³ као и у ситуацији када агенти државе делују, било законито или незаконито, ван државне територије, у вршењу овлашћења или контролу над појединцем, попут на пример, када је неко задржан у притвору или је у домету државних снага у пограничном појасу.¹⁴ Стога држава може имати обавезе да поштује и штити права и лица која нису ушла на територију, ако су на други начин у простору под њеном влашћу или контролом или су подвргнута вантериторијалним акцијама агента државе који их је ставио под контролу те државе (као што је притвор).

За мигранте је посебно важно да се у одређеним ситуацијама надлежност државе може проширити и на међународне воде. Европски суд за људска права сматра да мере пресретања бродова, укључујући на отвореном мору, повлаче надлежност државе која врши пресретање. Од тренутка успостављања делотворне контроле пловила, све особе на њему долазе под надлежност државе чије су снаге извршиле пресретање, која мора да обезбеди и заштити њихова људска права.¹⁵ Иста начела важе и у операцијама спасавања на мору.

Људска права у поступку уласка

Основно је начело у погледу људских права је да држава има обавезе у вези са њиховом применом према свима у својој надлежности, без обзира на држављанство. Од тренутка када мигранти уђу у надлежност државе, држава мора да поштује сва њихова људска права и да их штити од повреде у поступку уласка, као и приликом пресретања њиховог уласка. То значи да, на пример, сужбена лица државе не смеју самовољно лишавати живота илегалне мигранти који покушавају да уђу на територију,¹⁶ и да држава мора да предузме мере у оквиру своје моћи да мигранте заштити од произвољног лишавања живота или злостављања од стране трећих лица приликом уласка на територију (на пример у случајевима трговине људима или кријумчарења људи). То значи да када надлежни органи ухвате недокументоване мигранте, не смеју их подвргнути физичком или психолошком мучењу или другим суровим, нечовечним или понижавајућим поступцима, укључујући употребу прекомерног физичког ограничења, или претеране и неодговарајуће претраге, или обавезног медицинско тестирања, те да им морају бити гарантована права на здравље и одговарајућу храну док су лишени слободе кретања.

људских права од стране домаћих држављана у иностранству (ECtHR, *Al-Skeini & Others v. United Kingdom*, App. No. 55721/07, GC Judgment 7 July 2011)...

¹² Human Rights Committee, General Comment No. 31: Nature of the General Legal Obligations Imposed on State Parties to the Covenant, UN Doc. CCPR/C/21/Rev.1/Add.13 (26 May 2004), paras. 10–11; ICJ, *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, Advisory Opinion, “ICJ Reports” 2004, para. 109.

¹³ ECtHR, *Al-Skeini and Others v. United Kingdom*, op. cit. (фн. 11).

¹⁴ ECtHR, *Solomou & Others v. Turkey*, App. No. 36832/97, GC Judgment 24 June 2008, paras. 50–51.

¹⁵ ECtHR, *Medvedyev & Others v. France*, GC, Application No. 3394/03, GC Judgment 29 March 2010, paras. 62–67.

¹⁶ Ово се такође односи на мигранте у пограничним зонама који још увек нису ушли на територију, али су довољно близу да буду у надлежности и контроли њених агената и према томе у њеној надлежности - нпр. у кругу паљбе граничара. Видети: ECtHR, *Solomou and Others v. Turkey*, op. cit. (фн. 14)

Мигрантима који улазе у земљу међународно право о људским правима пружа ограничену процесну заштиту. У пракси се вероватно неће применити право на правично саслушање на одлуку о уласку, које је Европски суд за људска права изричито искључио у вези са одлукама које се односе на аспекте контроле имиграције.¹⁷

Одобравање уласка не сме кршити заштиту дискриминације на основу расе, боје коже, пола, језика, религије, политичког или другог мишљења, националног или социјалног порекла, имовине, рођења или другог статуса.¹⁸ Ова заштита је садржана у општој клаузули о недискриминацији Међународног пакта о грађанским и политичким правима, као и у низу других уговора о људским правима.¹⁹ Комитет за људска права и Европски суд за људска права утврдили су да законска ограничења права на слободан приступ држави одредишта и на имунитет од депортације супруга својих мушких држављана, а не мужева својих женских држављанки, крше забрану дискриминације на основу пола из члана 2 поменутог Пакта односно члана 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, затим права својих држављанки на породични живот из члана 17 Пакта и члана 8 Европске конвенције, као и на једнако уживање људских права из члана 3 Пакта.²⁰ С тим у вези треба имати у виду да је Европски суд за људска права пресудио да закони који, у сврху спајања породице, разликују избеглице које су се удале пре у односу на оне који су се удале после напуштања земље порекла уводе неоправдану дискриминацију и крше члан 14. у вези са чланом 8. Европске конвенције. Суд је, заузимајући овај став, указао да је држава „дозвољавајући да се избеглицама придруже супружници..., поштовала своје међународне обавезе. Међутим, тамо где мера резултира различитим третманом особа у аналогним положајима, чињеница да је држава испунила међународну обавезу неће сама по себи оправдати разлику у третману“.²¹

Пракса прихвата миграната у Републици Србији

Податке о илегалном преласку спољних граница ЕУ од државних органа за контролу граница прикупља агенција ЕУ за надзор граница „Фронтек“. Спољне границе ЕУ су оне између држава чланица и трећих земаља, као и између земаља придружених Шенгену (Норвешка, Исланд и Швајцарска) и трећих држава.²²

У 2015. и 2016. години, „због геополитичке ситуације у неколико суседних земаља ЕУ“, знатно се повећао број миграната и тажилаца азила који долазе у ЕУ, пре него

---

¹⁷ ECtHR, *Maouia v. France*, App. No. 39652/98, GC Judgment 5 October 2000, para. 37. Одређене резерве је могуће имати за конкретне случајеве.

¹⁸ Human Rights Committee, General Comment No. 15: The Position of Aliens Under the Covenant, UN Doc. CCPR/C/21/Rev.1/Add.9 (11 April 1986).

¹⁹ Забрану дискриминације предвиђају између осталих: Закон о ратификацији Међународног пакта о грађанским и политичким правима, „Службени лист СФРЈ“, бр. 7/71, чл. 2(1), 13 и 26; Закон о ратификацији Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима, „Сл. лист СФРЈ“, бр. 7/71, чл. 2(2); Закон о ратификацији Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације *op. cit.* (фн. 3), чл. 1... Међутим, начело недискриминације не значи да држава не може правити разлику између различитих категорија миграната када постоји оправдана основа за то, нпр. потреба за запошљавањем људи одређене стручности уместо других. Везано за дискриминацију у протеривању видети Human Rights Committee, *op. cit.* (фн. 19), paras. 9–10.

²⁰ Human Rights Committee, *op. cit.* (фн. 19).

²¹ ECtHR, *Hode and Abdi v. United Kingdom*, App. No. 22341/09, GC Judgment 6 November 2012, para. 55.

²² *Migratory Map, Frontex*, приступ: <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-map/>, 15.09.2023. Број илегалних прелазака границе на тзв. источномедитеранском правцу (на ком је Србија) у 2023. за период јануар – август 2023. године: 24.094.

што је пао 2017. Из тог разлога, миграције и азил су постали хитне теме широм ЕУ. ЕУ је, кроз неколико уредби и директива, поставила неке заједничке стандарде, али одговорност за спровођење политике азила и миграција остала на државама чланицама. Ситуација је од тада сложена. С једне стране, ЕУ и државе чланице су дужне према међународном праву и уговорима ЕУ да пруже заштиту тражиоцима азила. С друге стране, постоје обавезе према истим уговорима ЕУ да гарантују безбедност и кохезију друштва држава чланица. ЕУ помаже државама чланицама да се носе са избегличком кризом, али различити национални интереси су спречавали даље заједничке одлуке на том плану.²³

Само током 2015. и у првом кварталу 2016. године, кроз Србију је, на путу ка државама ЕУ, прошло преко 920.000 миграната и избеглица (пре свега из Сирије, Авганистана и Ирака).²⁴ Развијене земље ЕУ су традиционална дестинација миграција, што је очигледно и у њиховом економском интересу, али од 2015. многе од њих преиспитују своје гостопримство и реагују на ограничавање миграција великих размера, због чега је Србија као транзитна земља изложена терету.²⁵ Будући да је у јеку прилива спољна граница ЕУ према Србији била запечаћена, мигранти су ретко успевали да је несметано пређу.²⁶ При томе, Суд правде Европске уније је прогласио притвор у транзитним зонама незаконитим, утврдивши да је реч о несразмерној мери која премашује максималне рокове дозвољене у закону ЕУ и која не може бити оспорена на суду. Одлука Европског суда да Словенија и Аустрија могу дозволити повратак избеглица и миграната у Хрватску будући да, по мишљењу Суда, Хрватска чланица ЕУ је одговорна за разматрање захтева за међународну заштиту особа које су масовно прелазиле њену границу током мигрантске кризе и за те особе се мора сматрати да су незаконито прешле границу Хрватске у смислу Даблина III. Та одлука подразумева да ће, када Србија постане чланица ЕУ, државе ЕУ бити у позицији да враћају у Србију мигранте ако су ту први пут регистровани.²⁷

Од када је почео велики прилив илегалних миграната, 2015. године, закључно са пакетом помоћи за 2021. годину ЕУ је донирала Србији преко 130 милиона евра за подршку државним институцијама које имају задужења у управљању миграцијама и мигрантима. Кроз ову подршку ЕУ, Србија следи обухватан четвороструки приступ: 1. Комесаријат за избеглице и миграције се стара о смештају, исхрани и заштити миграната и избеглица; 2. министарства здравља и образовања пружају медицинске и педагошке услуге мигрантима док су на територији Србије; 3. Међународна организација за миграције помаже српским институцијама да заштите мигранте и спроводе Програм асистираниг добровољног повратка и реинтеграције за мигранте у земље порекла; 4. управљање границама се појачава јачањем капацитета Министарства унутрашњих послова. У том контексту, припадници Граничне полиције Србије, заједно са службеницима ЕУ, надгледају границу Србије са Бугарском и Северном Македонијом.²⁸

---

²³ European Parliament, European Parliament Research Service, *Migration and Asylum*, приступ: <https://www.europarl.europa.eu/thinktank/infographics/migration/public/index.html?page=intro>, 15.09.2023..

²⁴ European Commission, Serbia: Response to the Refugee Crisis, Echo Factsheet, January 2017. приступ: http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/serbia_en.pdf, 15.09.2023.

²⁵ Stevanović; Đurđević, 2017, 293.

²⁶ Детаљније: Rydzewski, 2020, 76.

²⁷ Court of Justice of the European Union, Press Release No 86/17, 26 July 2017. приступ: <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-07/cp170086en.pdf>, 15.09.2023.

²⁸ New EU Support to Serbia for Migration Management worth EUR 13 million, *EU Delegation to Serbia*, 19/01/2021. приступ: <http://europa.rs/new-eu-support-to-serbia-for-migration-management-worth-eur-13-million/?lang=en>, 15.09.2023.

Кључни елемент за шенгенско подручје, у коме нема контроле унутрашњих граница, је ефикасно управљање спољним границама ЕУ. Оно је неопходно како би се: олакшали законити гранични прелази, делотворно управљало миграцијама и унапредила унутрашња безбедност ЕУ откривањем и спречавањем претњи на спољној граници, штитило начело слободног кретања лица. Управљање спољним границама ЕУ заједничка је одговорност свих држава чланица и ЕУ, укључујући надлежне институције и агенције ЕУ. Важно политичко средство за заштиту ЕУ спољних граница ЕУ је интегрисано управљање границама. О управљању границом, ЕУ је, 19. новембра 2019. године, потписала са Србијом споразум о сарадњи са европском граничном и обалном стражом. Овај споразум омогућава Европској агенцији за граничну и обалну стражу да помогне Србији у управљању границама, спроводи заједничке операције и распоређује тимове у регионима Србије која се граничи са ЕУ, подложно споразуму Србије. Ове активности имају за циљ борбу против илегалне миграције и прекограничног криминала, а могу укључивати и пружање повећане техничке и оперативне помоћи на граници. Ојачана сарадња између Србије као приоритетне треће државе и Европске агенције за граничну и обалску стражу за циљ има да допринесе јачању безбедности на спољним границама ЕУ.²⁹ Домаћа безбедносна доктрина често фокусира искључиво структуралистички приступ, односно успостављање и примену европског система за интегрисано управљање спољним границама као нужно корисно за националну безбедност. У том контексту, не разматра се конкретан учинак таквог управљања границом на суочавање Србије са приливом миграната. Тако се, на пример, долази до закључка да упркос потешкоћама и изазова у примени система интегрисано управљање границама, пажња ипак треба да буде усмерена на напредак у нормативно-институционалном усклађивању и унапредују оперативних савеза са чланицама ЕУ и суседним државама, из чега се изводи апологетски аргумент како ће функционисање овог система бити актуелно и у будућности, имајући у виду услова за приступање Републике Србије Европској унији.³⁰

У 2020. примећено је да је у Србију стигло 24.250 нових миграната и избеглица. Број забележених колективних протеривања из суседних земаља се смањило за 20%, бројећи 2.213 у августу (упоредо са 2.754 у јулу): 1.409 из Румуније, 568 из Мађарске, 138 из Хрватске и 98 из БиХ. У овим државама многима од њих су наводно одбијани поступци за азил или су били злостављани од стране службених лица ових држава. Високи комесаријат УН за избеглице са партнерима из нво сектора, ИДЕАС, Центром за одговор на кризе и политике и Данским већем за избеглице основали су Коалицију за заштиту избегличке и мигрантске деце од злостављања и занемаривања.³¹ Према подацима Комесаријата из 2020. године, 8.800 миграната у прихватним центрима у Србији, 2019. године самих мушкараца је око 75%, у оквиру породица је око 25% лица оба пола и свих узраста, док је малолетника без пратње око 2,5% издато 21.841 виза. Највећи број странаца доселио се из Руске Федерације (37,8%) и НР Кине (20,3%). забележен је тренд раста досељавања држављана Турске и Индије. Одређене су категорије странаца којима привремени боравак у Републици Србији може да се одобри независно од основа за одобрење привременог боравака и то: 1) странцима који су у Републици Србији основали привредно друштво чија је иновациона делатност препозната од стране регистрованог научно-

²⁹ Закон о потврђивању Споразума о статусу између Републике Србије и Европске уније о акцијама које спроводи Европска агенција за граничну и обалску стражу у Републици Србији, „Службени гласник Р Србије - Међународни уговори“, бр. 3/2021.

³⁰ Божовић; Василков, 2020, 119.

³¹ UNHCR, Serbia Monthly Update, August 2020, приступ: <https://reliefweb.int/report/serbia/unhcr-serbia-monthly-update-august-2020>, 15.09.2023.

технолошког парка, чији је један од оснивача Република Србија, аутономна покрајина, град Београд или јединица локалне самоуправе; 2) странцима који врше улагање у регистровано привредно друштво, односно у делатност тог друштва улагањем у основна материјална и нематеријална средства; 3) странцима који поседују решење о професионалном признавању високошколске исправе издато од стране надлежног органа Републике Србије; и 4) странцима који имају српско порекло.³² На крају 2022. године у Републици Србији било је 10.670 стално настањених странаца. У односу на степен стручне спреме, највише радних дозвола странцима издато је лицима који имају III (7.068 дозвола), IV (6.896 дозвола), VII-1 (5.444 дозвола) степен стручне спреме, при чему је у односу на претходну годину дошло до двоструког увећања броја особа које имају основну школу на 5.188.³³ Према подацима Министарства унутрашњих послова кроз Републику Србију је од 24.02.2022.-31.12.2022. године прошло 137.853 украјинских избеглица. Већина њих је била у транзиту, док је у том периоду издато 24.443 пријава боравишта избеглицама из Украјине. Највећи број избеглица из Украјине је нашао смештај у приватној режији, и само мали број њих се обратио за смештај Комесаријату за избеглице и миграције.

Потенцијални ризик по национални идентитет

Брзи пораст броја међународних миграната последњих година, посебно „илегалних“, као реакцију је изазвао појаву раста перцепције њихове претње за националну безбедност. У сржи такве перцепције су, чини се, углавном стварне или замишљене везе са тероризмом и организованим криминалом, као и здравствени ризици, које могу нарушити аспекте стабилности државе пријема. Суочавање са овом врстом изазова за националну безбедност изискује политике управљање миграцијама и управљања границом. Таква перцепција фокусира изазове који могу представљати стварну или замишљену претњу држави пријема, али не испуњава основну улогу система националне безбедности – да идентификује активност (планове, намере, акције) и механизме (процес одлучивања, носиоце) непријатељског деловања будући да занемарује структурне узроке масовних миграција.³⁴

Чини се да се занемарује изазов да миграције, уз мултикултурализам, међународне невладине организације и мултинационалне корпорације, допринесе новим облицима тзв. „културне хибридизације“ у оквиру процеса глобализације, чему у прилог иде и све већа пажња на управљање у градовима, који су одредиште већине миграција. Под утицајем глобализације долази до неколико битних промена у вези са националним идентитетом. Прво, национални идентитет апсорбује нове функције и тако се постепено шири. То ширење би подразумевало да се мигранти углавном интегришу и прилагођавају локалном окружењу, уз помоћ и подршку локалног становништва. Друго, процеси миграције утичу на јачање националног идентитета, будући да део аутохтоног становништва мигранте доживљава као аутсајдере што подстиче појаву њиховог вишег идентификовања са својом државом. Треће, миграције могу допринети формирању деструктивних процеса националног идентитета. Такав ризик постоји двојачко, уколико се миграциони

³² Уредба о критеријумима за одређивање категорија странаца и категоријама странаца којима се привремени боравак у Републици Србији може одобрити независно од основа за одобрење привременог боравка, „Сл. гласник Р Србије“, бр. 13/2020, 69/2022.

³³ Влада Р Србије, Миграциони профил Републике Србије за 2022. годину, Закључак 05 бр: 019-5503/2023 (22.6.2023.). приступ: <https://kirs.gov.rs/cir/migracije/migracioni-profil-republike-srbije>, 15.09.2023.

³⁴ Stevanović; Đurđević, (фн. 25), 289.

прилив повећава, док је наталитет локалног становништва низак, или уколико нема квалитативног механизма за адаптацију миграната национални идентитет земље може постепено заменити национални идентитет миграната. Иако претпоставка о нестанку националног идентитета, у смислу осећаја грађана држава које примају мигранте, не изгледа могуће у блиској будућности, ваља имати на уму глобалистичке пројекте, попут искључиво економски усмереног „Укључивање миграција у националне развојне стратегије“, који финансирају Швајцарска агенција за развој и сарадњу, а спроводе Међународна организација за миграције и Програм Уједињених нација за развој. Резултат таквих програма може бити приступ националној имиграционој политици који једнострано потенцира искључиво економски интерес.³⁵

Уобичајен начин посматрања феномена националног идентитета је употреба хеуристичких дихотомија ради разликовања различитих испољавања. Историчари заговарају грађанску/етничку класификацију, док социјални психолози истичу поларизацију патриотизам/национализам.³⁶ Сама манифестација се у истраживањима изражава кроз придавање значаја показатељима као што су: поседовање држављанства државе (род), доминантна вероисповест у држави; рођење у држави, боравак у држави већину живота, поштовање државе, политичких институција и закона, осећање држављанства и способност говора националног језика.³⁷

Уколико се има у виду искуство европских држава, у којима низак природни прираштај недовољан за демографску стабилност, заједно са високим очекиваним животним веком подрива број људи радног доба и ствара потребу за радном снагом намеће се проблем култивисања заједничке културне везе која би надилазила глобалистичку економију и политички неолиберализам. Додатно усложњавање овог проблема ствара то да миграције нису искључиво радника, већ пре или касније породица. Породична миграција има три одлике од значаја са аспекта предмета: а) најчешће није привремена; б) теже је ограничити јер свако има право на породични живот; и (в) по правилу ће повећати миграцију.³⁸ У погледу култивисања заједничке културне везе, приступ мултикултурализма испољава се споран. Прво, он почива на идеји заштите искључиво "потребне" мањине, чија би култура, без правне заштите, могла бити маргинализована или искључена. Међутим није свака мањинска група културно "потребна", а већинске групе су нужно културно потребне у националном идентитету. Поред тога, мултикултурализам игнорише мањине које желе да промене начин живота политичке заједнице и других неприпадника. Коначно, идеја да су све културе једнаке је логички немогућа. Постојање мултикултурализма зависи од претпоставке да доминантна култура препозна идеју једнакости. Међутим, постоји разлика између националних мањина и мигрантских група као мањина, у смислу да национална мањина често не може бирати између различитих начина живота без културних привилегија, док мигранти имају избор и у стварности није правилност њихово настојање да се интегришу у националну културу, уместо да одрже свој оригинални културни идентитет. Данас, мигрантске групе често захтевају права културне групе која су изворно развијена за националне мањине.³⁹ Удео становништва 25 држава ЕУ у светској популацији од 1960. до 2006. године смањило се са 12,5 на 7,2

³⁵ На пример, Стратегија о економским миграцијама Републике Србије за период 2021–2027. године, „Службени гласник РС”, бр. 21/2020.

³⁶ Ariely, 2020, 277.

³⁷ Plecítá; Lund Clement; Andersen, 2015.

³⁸ Kofman; Buhr; Fonseca, 2022, 144.

³⁹ Rubinstein; Orgad, 2019, 40.

одсто⁴⁰ и тај тренд се наставља, што узрокује повећану покретљивост ка тим државама, уз пропратну вредносну панику против миграције. Геополитика се мењала не само географски, већ и религиозно, у смислу да је ислам растућа демографска одлика миграната. Уз све наведено, информационо доба је усложнило проблем, тако што релативизује концепт држављанства које је постало роба у продаји. Наиме, рачунарске технологије нуде нетериторијалне облике политичке припадности изван националних граница и представљају изазов за државу као примарни извор идентитета.

У имиграционим државама примећује се жеља за очувањем националног идентитета у контексту глобалних процеса миграције. Међутим, те политичке снаге често не дају јасно одређење одлика националног идентитета и лицитирају популарним појавама попут спорта, филма, празника и сл. С друге стране, многе државе подржавају појавама важне са становишта националног идентитета као што су језик, традиционална култура и религија, што омогућава очување практично непромењеног националног идентитета.⁴¹

У доктрини се примећује да мигранти, а посебно уколико су избеглице, немају заједнички идентитет. Такви људи су у прелазном периоду и постепено им слаби осећај за национални идентитет.⁴² Отуда, глобалне миграције не воде нужно до брзог ширења страних навика и културних одлика у држави. У случају избеглица, штавише, најчешће постоји незадовољство у односу на неке одлике своје нације. Неки од миграната, дакле, могу имати за циљ да се брзо интегришу у живот нове државе и усвоје њен национални идентитет. Свест о потреби за прилагођавањем миграната и проблему са националним идентитетом испољава већина модерних развијених држава. Међутим, та питања су углавном у другом плану будући да мигранти не могу да изврше значајан политички притисак или да предузму велике репресивне мере које би водиле до губитка националног идентитета државе одредишта. Чини се да то представља одлику актуелне фазе неолибералног глобализма. У том контексту, Програм УН-а за одрживи развој до 2030. позива државе да спроводе планиране и добро вођене миграционе политике, искорењују трговинску људима, поштују радна права радника миграната и смање трансакционе трошкове дознака миграната. Као свеобухватно начело, он прокламује колективни интерес и одговорност држава да обезбеде да најугроженији људи и становништва, укључујући мигранте и избеглице, не остану лишени економског, друштвеног и еколошког напретка. У оквиру једног од посебних циљева, државе прихватају дужност да сарађују на „омогућавању уредне, безбедне, редовне и одговорне миграције и покретљивости људи, укључујући их кроз миграционе политике”.⁴³

Закључак

Чини се да је у основи проблема масовних миграција питање уравнотежења поштовања људских права са економским интересима, али и стабилности политичке заједнице. Чињеница да се категорија лица која мења државу боравишта препознаје као посебна категорија, а не као радници на привременом раду, намеће потребу за целовитим преиспитивањем изазова и последица које та кретања и нова категорија становништва генеришу, бући да постају од суштинског значаја за глобалну политичку одрживост.

---

⁴⁰ Eurostat, 2006, 39.

⁴¹ Lindstam; Mader; Schoen, 2021, 94-96.

⁴² Lados; Hegedus; Kovacs, 2023, 455.

⁴³ UN General Assembly, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, A/RES/70/1 (21 October 2015), 10.7.

Уколико се у контексту изазова посматра национални идентитет државе одређишта, у смислу осећаја себе и припадности одређеној нацији, које се одликује језиком, културом и традицијом, политичким карактеристикама итд, мора се приметити да он може бити подложен променама и услед масовне имиграције. Данас, интензивирање појаве миграција постаје одлика доба која је достигла глобални ниво. Глобални миграциони процеси, како се испоставља, могу утицати на национални идентитет државе одређишта. Ово је посебно тачно уколико се, као у случају Републике Србије, ради о релативно малој средини са ниским природним прираштајем и економски недовољно развијеној за лакшу апсорпцију прилива.

Са аспекта ризика миграција за национални идентитет, могуће је најопштије посматрано индуковати два главна начина на који прилив миграната може негативно да утиче на ову одлику нације. Ради се првенствено о трансформацији националног идентитета под утицајем националног идентитета миграната као међународно заштићене категорије лица која "доноси" своје вредности, религију, традицију итд. Други фактор ризика је уништавање националног идентитета, у случају огромног прилива миграната и демографских проблема држава домаћина, тако што национални идентитет миграната има капацитет да замењује елементе националног идентитета локалног становништва.

У суочавању са феноменом масовног прилива миграната, треба имати у виду да таква ситуација може утицати на јачање националног идентитета у делу локалног становништва, као реакција на понашање и културу досељеника.

Као општи закључак, чини се да би било рационално размотрити приступит мигрантима на индивидуалној основи, као лицима на привременом раду, уз уважавање права избеглица и азиланата, у смислу ускраћивања улаза онима за чијим радним ангажовањем не постоји потреба, односно планирања квоте и структуре миграната којима ће бити одобрен улаз и боравак.

Интернет извори и документи

Committee on Migrant Workers, General Comment No. 2 on the Rights of Migrant Workers in an Irregular Situation and Members of their Families, UN Doc. CMW/C/GC/2 (28 August 2013).

Committee on the Elimination of Racial Discrimination, General Recommendation No. 30: Discrimination against Non-citizens, UN Doc. CERD/C/64/Misc.11/rev.3 (1. October 2004).

Court of Justice of the European Union, Press Release No 86/17 (26 July 2017). <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-07/cp170086en.pdf>, 15.09.2023.

ECtHR, Al-Skeini & Others v. United Kingdom, App. No. 55721/07, GC Judgment 7 July 2011.

ECtHR, Amuur v. France, App. No. 17/1995/523/609, GC Judgment 20 May 1996.

ECtHR, Bouchelkia v. France, App. No. 112/1995/618/708, GC Judgment 29 January 1997.

ECtHR, Chahal v. United Kingdom, Application No. 22414/93, GC Judgment 15 November 1996.

ECtHR, Hode and Abdi v. United Kingdom, App. No. 22341/09, GC Judgment 6 November 2012.

ECtHR, Maaouia v. France, App. No. 39652/98, GC Judgment 5 October 2000.

ECtHR, Medvedyev & Others v. France, GC, App. No. 3394/03, GC Judgment 29 March 2010.

- ECtHR, *Moustaquim v. Belgium*, App. No. 12313/86, GC Judgment 18 February 1991.
- ECtHR, *Öcalan v. Turkey*, Application No. 46221/99, GC Judgment of 12 May 2005.
- ECtHR, *Pad & Others v. Turkey*, App. No. 60167/00, Admissibility Decision, 28 June 2007.
- ECtHR, *Solomou & Others v. Turkey*, App. No. 36832/97, GC Judgment 24 June 2008.
- ECtHR, *Women on Waves v. Portugal*, App. No. 31276/05, GC Judgment 3 February 2009.
- European Commission, *Serbia: Response to the Refugee Crisis*, Echo Factsheet, January 2017. http://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/serbia_en.pdf, 15.09.2023.
- European Parliament, European Parliament Research Service, *Migration and Asylum*, <https://www.europarl.europa.eu/thinktank/infographics/migration/public/index.html?page=intro>, 15.09.2023..
- Human Rights Committee, General Comment No. 15: The Position of Aliens Under the Covenant, UN Doc. CCPR/C/21/Rev.1/Add.9 (11 April 1986).
- ICJ, *Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory*, Advisory Opinion, “ICJ Reports” 2004.
- International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families, UN Doc A/RES/45/158 (18 December 1990).
- Migratory Map, Frontex, 2023. <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-map/>, 15.09.2023.
- New EU Support to Serbia for Migration Management worth EUR 13 million, EU Delegation to Serbia, 19/01/2021. <http://europa.rs/new-eu-support-to-serbia-for-migration-management-worth-eur-13-million/?lang=en>, 15.09.2023.
- Rodríguez Pizarro Gabriela, Commission on Human Rights Report of the Special Rapporteur on the human rights of migrants, UN Doc. E/CN.4/2005/85/Add.2 (23 December 2004).
- UN General Assembly, Assistance to unaccompanied refugee minors, UN Doc. A/RES/56/136 (15 February 2002).
- UN General Assembly, Measures to ensure the human rights and dignity of all migrant workers, UN Doc.A/RES/3449(XXX) (9 December 1975).
- UN General Assembly, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, A/RES/70/1 (21 October 2015).
- UNDP, Human Development Report 2009—Overcoming barriers: Human Mobility and Development.
- UNHCR, *Serbia Monthly Update, August 2020*, <https://reliefweb.int/report/serbia/unhcr-serbia-monthly-update-august-2020>, 15.09.2023.
- Влада Р Србије, Миграциони профил Републике Србије за 2022. годину, Закључак 05 бр: 019-5503/2023 (22.6.2023.). <https://kirs.gov.rs/cir/migracije/migracioni-profil-republike-srbije>, 15.09.2023.
- Закон о потврђивању Споразума о статусу између Републике Србије и Европске уније о акцијама које спроводи Европска агенција за граничну и обалску стражу у Републици Србији, „Службени гласник Р Србије - Међународни уговори“, бр. 3/2021.
- Закон о ратификацији Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима, „Сл. лист СФРЈ“, бр. 7/71.
- Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори.

Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета, "Сл. лист СФРЈ - Међународни уговори", бр. 15/90 и "Сл. лист СРЈ - Међународни уговори", бр. 4/96 и 2/97.

Закон о ратификацији Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације, „Сл. лист СФРЈ“, бр. 31/67.

Закон о ратификацији Међународног пакта о грађанским и политичким правима, „Службени лист СФРЈ“, бр. 7/71.

Стратегија супротстављања ирегуларним миграцијама у Републици Србији за период од 2018. до 2020. године, „Сл. гласник Р Србије“, бр. 105/2018.

Стратегија о економским миграцијама Републике Србије за период 2021–2027. године, „Службени гласник РС“, бр. 21/2020.

Уредба о критеријумима за одређивање категорија странаца и категоријама странаца којима се привремени боравак у Републици Србији може одобрити независно од основа за одобрење привременог боравка, „Сл. гласник Р Србије“, бр. 13/2020, 69/2022.

Литература

Ariely Gal, (2020): Measuring dimensions of national identity across countries: theoretical and methodological reflections, *National Identities*, 22:3, 265-282. DOI: 10.1080/14608944.2019.1694497.

Eurostat, (2006): *Population Statistics*, Luxembourg: European Commission.

Kofman Eleonore; Buhr Franz; & Fonseca Maria Lucinda, (2022): Family Migration, in: *Introduction to Migration Studies* Scholten Peter (Ed.), Cham: Springer, 137–149.

Lados Gabor; Hegedus Gabor; Kovacs Zoltan, (2023): The Role of Identity and Ontological (In)Security in Return Migration: an Empirical Perspective from Hungary, *Journal of International Migration and Integration*, 24(Suppl 2), 445–464. DOI: 10.1007/s12134-022-00964-z

Lindstam Emmy; Mader Matthias; Schoen Harald, (2021): Conceptions of National Identity and Ambivalence towards Immigration *British Journal of Political Science*, 51, 93-114 DOI:10.1017/S0007123418000522

Plecitá Klára; Lund Clement Sanne; Andersen Johannes, *International Social Survey Programme: National Identity III - ISSP 2013*, Cologne: GESIS Data Archive. DOI: 10.4232/1.12312

Rubinstein Amnon; Orgad Liav, (2019): Global Migration Crisis, *Justice*, 62, 38-41..

Rydzewski Robert Hope, (2020): Waiting, and Mobility: Migrant Movement in Serbia after the EU-Turkey Deal, *Movements - Journal for critical migration and border regime studies*, 5:1, 75-96.

Божовић Миленко; Василков Зоранчо, (2020): Интегрисано управљање границама у праву ЕУ и његова примена у Републици Србији, *Безбедност*, 3, 105-123. DOI: 10.5937/bezbednost2003105B

Stevanović, Miroslav; Đurđević Dragan, (2017): Balancing International Normative Regime and National Security Interests in Current Migration Crisis, u: *Pravni i bezbednosni aspekti migracija i posledice migrantske krize: Tematski zbornik sa naučne konferencije sa međunarodnim učesćem „Constantin Magnus Naissus 2017“*, Niš, 03.11.2017, Knjiga II, Kostadinović, I. (ed.), Niš: Fakultet za pravo, bezbednost i menadžment Univerziteta Union-Nikola Tesla, 277-296.

Dragan Ž. Đurđević
Miroslav D. Stevanović

**THE PROBLEM OF DEALING WITH THE MASS ENTRY
OF MIGRANTS FROM THE ASPECT OF PRESERVING NATIONAL IDENTITY**

In this paper, we consider the thesis that the mass influx of migrants can have a negative impact on the national identity of a small developing country. In this context, we first reviewed the rights enjoyed by migrants as an internationally recognized category and the obligations that states have in dealing with them at their borders. In order to determine the practical situation, the practice of managing the migration trend in the Republic of Serbia was considered. Finally, an analysis of the potential risks that a massive influx of migrants can have on national identity, as an essential vital value of the state, was performed. The aim of the paper is to look at the potential challenge of migration for national security, which the country faces at its border. The findings provide the basis for the claim that for a small, economically developing country with negative growth, such as the Republic of Serbia, which has no colonial past, it is expedient to have a planned relationship before the reception of migrants, in terms of quotas and the structure of persons who are approved for entry and that according to the very appearance of migration, it has access as a potential labor force resource.